

Boehmer Trage. 1798 nr. 1 d ist hinter } eingehenden
1798 nr. 4 b statt " }
" nr. 1 c

"

"

261

71

D. FRIDERICVS LVDOVICVS
KREYSIG

1796
18

PATHOL. ET CHIRVRG. PROF. PVBL. ORD. VIC.

FACVLTATIS MEDICAE WITTEBERGENSIS

H. T.

DECANVS

DISSERTATIONEM INAUGVRALEM

DIE VI. MENS. SEPTER. A. R. S. MDCCCXCVI.

H. L. Q. C.

HABENDAM

INDICIT.

*Physiologorum de natura vis vitalis differ-
sus exponuntur.*

PARS IV.

D. REIDERICHVS LAVDOVICVS
K. H. S. I. G.

Inquisimus nuper, quatenus subscribendum sit prolatae nuper a viro celeberrimo sententiae, quae vim vitalem in mixtione et forma corporum organicorum ponit; nunc vero, vt promisso stemus, altera eiusdem argumenti pars consideranda nobis est, quae in eo cernitur, num admissa ista theoria, vitae phaenomena vel nunc melius explicare liceat, vel ea certe in posterum ex eadem melius explicatum iri sperare possimus.

In ipso autem huius inuestigationis introitu cum ipso Cel. huius sententiae auctore monendum nobis est, minime credendum esse, ex chemica corporum organicorum mixtione, si vel accuratissima eius cognitione instructi essemus, primas quasi vitae phaenomenorum causas seu ipsam interiorum corporum viuentium naturam vnquam posse erui. Miseri quippe mortales ne materiae praesentiam quidem animo concipere possumus, sed phaenomena solummodo sensuum ope animae communicata ad res externas referre iisque materiam tribuere solemus; quo modo hiuc fieri vnquam posset, vt, si vel accuratissima corporum mixtionis cognitione instructi essemus, intelligeremus, cur tandem diuersa materiae connubia ad sua peculiaria edenda phaenomena hac sua mixtione apta fiant? Sed vero haec communis est aliqua physicarum scientiarum, ab animi imbecillitate profecta, imperfecta conditio, quam effugere nunquam poterimus, quae igitur nec huic, de qua loquimur, theoriae obesse possit. Interim vero si accuratius eam consideramus, quatenus certe melius ex hac, quam ex alia theoria, vitae phaenomena explicari possint, fatendum omnino videtur, ita eam comparatam esse, vt non solum hoc tempore nihil ex ea explicare liceat, sed vero vix etiam sperandum sit, talem ei in posterum affusum iri lucem, vt ad uitam animalem melius illustrandam aptior et praesantior reddatur.

Ipso

Ipso quippe Virō Cel. concedente cognitio nostra, quam de corporum organicorum mixtione nunc quidem possidemus, maxime imperfecta est et quam plurimum abest, ut omnibus numeris absoluta appellari possit. ^{a)} Hoc solummodo certum esse videtur, peculiaris generis esse materiam animalemi, ipsamque, quamvis vnius in toto corpore sit indolis, in diuersis tamen corporis partibus, diuersis obnoxiam esse mutationibus. Ceterum vero nec omnia certe, ex quibus haec materia componitur, elementa nec eorum, qua ipsi insunt, proportio satis nota sunt. Neminem vero, qui de hoc argumento serio cogitauit, facile fore existimo, quin persuasum sibi habeat, accuratam et plenariam mixtionis corporum, maxime organicorum, cognitionem, maximis implicitam esse difficultatibus, optandamque fortasse magis esse quam expectandam: materia quippe in se iam diuersissima esse et inde a summa ruditate, qua sensuum organa vehementius feriuntur, vsque ad summam subtilitatem, quae plerosque sensus eludit, millenos gradus iterumque millenos intercipere videtur. Verum quidem est, eo iam venisse chemiam, ut materias subtilissimas, aërem, aquam etc. in partes suas dissoluerit nouasque sic materias detexerit, de quibus non tam multos ante annos nemo facile, ne somniando quidem cogitasset; quantae autem supererunt, quae nec hoc tempore detectae sunt, nec fortasse ob sensuum nostrorum hebetudinem nunquam detegentur? Deinde vero etiam ratio et proportio, qua elementa ad noua corpora seu aliam materiam constituendam coniunguntur, diuersissima est et aliqua proportionis eorundem elementorum mutatio corpora ita mutat, ut tum externo adspectu tum effectibus suis admodum diuersa a se inuicem videantur. Ad hoc accedit, quod, quo subtilior aliqua materia est, eo etiam uideatur esse volatilior; hinc autem fit, ut dum materiam aliquam chemicae analysi subiicimus, subtiliora elementa vel auolent vel sub ipso separationis negotio noua ineant connubia nouaque simul corpora producant. Num autem credendum est, fore, ut instrumenta nostra, quibus ad corporum mixtionem indagandam uti solemus, ita perficiantur, ut ope eorum non solum omnia omnino, quae in dato aliquo corpore continentur, elementa eaque purissima et

a 2

ab

a) Archiv für Phys. 1stes Hest. §. 25. 38.

ab omnibus aliis separata obtenturi simus, sed modus etiam et proportio, qua quodcunque eorum corpori alicui inest, appareat? In corporum organicorum chemica analysi certe ad hanc metam nos vnquam progressuros esse, vix sperandum videtur; horum enim mixtio non solum in se multiplex admodum est sed maximam partem etiam a principiis subtilioribus et volatilibus constari videtur; proportionis vero elementorum ratione habita, plurimis haec materia obnoxia deprehenditur diuersitatibus. ^{a)} Deinde materia organica non chemica solum, sed mechanica etiam ratione mixta est, ^{b)} maximeque subtiliora et volatilia principia priori i. e. mechanica ratione cum rudiori materia iuncta esse videntur; ^{c)} Horum igitur principiorum, chemicae administrationis beneficio, indagatio erit omnino difficillima, et, si eorum proportio diuersis temporibus eodem in corpore et vero etiam diuersis in partibus per se iam diuersa est, si denique subtiliora haec principia vna cum morte, quemadmodum contenditur, ^{d)} reuera auolant, nescio, an vnquam tum ea ipsa tum maxime, qua in animali materia inueniantur, rationem et proportionem, chemico artificio eruere poterimus.

Quae cum ita sint, timendum omnino videtur, ne ii physiologorum qui corporum organicorum vires ex mixtione eorum peculiari enucleari et certiore hinc de eorundem peculiaribus effectibus rationem reddi posse statuunt, feliciores futuri sint iis, qui principia specifica excogitarunt aut iam cogita in usum vocarunt, vt vitae phaenomenorum rationem redderent; isti certe ab his verbis tantummodo, vix vero res ipsa differre videntur.

Primum enim ipse *Cel. Reilus* contendit, (l. c. p. 30) vitam animalem sic produci, vt rudiori massae animali subtiliora principia admisceantur, horumque connubio istam nouas acquirere virtutes atque aptam reddi vt vitae rationem contineri possit; mortem vero intrare, quod principium tale volatile et subtile auolauerit. Sed vero, si res ita se habet, non intelligo, quid impediatur, ne haec materiae vitae principia appellentur; nihil aliud enim volunt et ii, qui vitam a principiis subtilioribus repetunt quam hoc: vitam ea animali materiae, rudiori isti,

quam

a) Gren Chemie Th. II. §. 921. b) Idem ibid. §. 923.
c) Reil Archiv etc. §. 31. d) Id. ibid.

quam oculis nostris videmus, impertire seu vitam ea efficere, quatenus cum materia peculiaris generis, organica et animali coniungantur. Monet quidem Vir. Cel. ne ad credendum hinc inducamini, vel in cognitis iam et ab ipso enumeratis vel in aliis adhuc ignotis subtilioribus materiis ipsum vis vitalis substratum cerni; rudes enim materias aequae ac subtiliores ad vitam producendam esse necessarias, hasque non magis ac illas, solas et per se, ad vitae phaenomena edenda aptas esse, sed vtriusque materiae generis combinationem ad vitam producendam requiri (L. c. p. 40.) At vero sic dici quoque posset, et eos, qui vitam in principiis contineri statuunt, vim vitalem in peculiari corporum organicorum mixtione quaerere. Eo magis hoc posset contendere, cum, quae principiis, vitalibus dictis, adscribi solent attributa, eadem Vir. Cel. quoque ipsius materiis subtilioribus tribuat, ita ut, si, ceterorum, quae auctor Cel. in eodem tractatu statuerit, inscius, ea sola legas, fluidi neruei defensorum audire credas. Talem enim, inquit, materiam subtilem et volatilem, materiaeque rudiori non immixtam sed admixtam, et ita comparatam esse debere, ut subito ab vna parte auolare et ad alteram confluere, et nunc in hac, nunc in illa parte accumulari possit (p. 31.). Ut nihil moneam, Cel. virum ipsum dubium titubare videri, num vna an plures eiusmodi materiae subtiles, quatenus cum crassiori massa animali iungantur, vitam proferant; (p. 32.) hi ab ipso allati materiae subtilis characteres iisdem etiam obnoxii esse videntur contradictionibus, quas fluidi neruei patronis, huius attributa desinentibus, opprobrio fecerunt. Dum enim materia haec subtilis et volatilis parti rudiori mechanica ratione admixta esse dicitur, quomodo talis eodem tempore tam fixa ei inhaerere possit, ut multa animalia ipsique homines per longam annorum seriem sanissimi saepe et morbi, seu peruersae vitae conditionis ne umbra quidem affecti, viuant, non intelligimus. Sed quomodocumque res se habeat et vera sit, nec ne ista de fluido nerueo sententia, eam re ipsa vix ab hac, quam hucusque considerauimus, nisi principiorum vitalium numero, differre apparet.

Quaecumque autem sic de materiae animalis mixtione, quatenus vitam continere dicitur, protuli, ea non ita intelligenda esse velim, ac si omnem animalis materiae chemicam inquisitionem superuacaneam
et

et ad explicandas corporis animalis functiones inutilem habeam. Ipse enim, eam summi in physiologia momenti esse, ab initio huius scripti-unculae monui; hoc potius ostendere volui, eam, qua nunc gaudemus, chemicam corporum organicorum in vniuersum et animalium in specie cognitionem imperfectam maxime esse, tantumque abesse, vt vitae phaenomena ex ea explicari possint, vt vires peculiare, quae vitam efficiant, ea contineri, vix, nec nisi mixtionis vocabulo latissimo sensu sumto, affirmari possit. Quae cum ita sint, cum praeterea, si vel summum in posterum perfectionis fastigium chemica corporum cognitio attingeret, de quo dubitare omnino licet, ex hac ipsa tamen in corporum vires non nisi empirice concludere possemus, (ita nempe vt, cognitis alicuius corporis phaenomenis et mixtione, aliud, in quo eandem plane mixtionem deprehenderemus, ad eadem phaenomena edenda aptum esse debere, cum certitudine concludere possemus) virium vitae scrutinium eo nobis limitandum esse videtur, vt empirica ratione procedamus, quae in phaenomenorum a corporibus viuis editorum et legum, secundum quas haec phaenomena ab iis eduntur, sedula collectione cernitur; quae quidem inuestigatio hoc certe vtilitatis habet, vt phaenomena innumera ordine quodam in animo nostro disponantur et vno quasi obtuitu considerentur. De hoc vero Cel. viro ita persuasum est, vt in legibus corporibus viuientibus a natura impostis eruendis nulli nos magis, quam ipsi debere gratissima mente fatendum sit. a)

Iam veo ad ea transeo, quorum causa haec a me scripta sunt. Nunc enim commendandus et iustis laudibus condecorandus est

VIR

PRAENOBILISSIMVS ET DOCTISSIMVS

HENRICVS TRAVGOTT SCHINDLER

GROEBA - MISNICVS

MEDICINAE CANDIDATVS ET ARTIS OBSTETRICIAE PRACTICVS

qui vitae suae rationem sequentibus verbis nobis ipse exposuit:

Ego

a) a. L. c. §. 18.

*E*go, HENRICVS TRAVGOTT SCHINDLER, natus Groeba, pago prope Misniam d. 22. Mens. Octobr. Ann. 1764. parentibus, HENRICO GVILIELMO, Chirurgo, et IOANNA IVDITHA e gente SCHMIEDERIANA, immatura morte iam diu mihi erepris. Religionis christianae praecepta aliarumque disciplinarum fundamenta usque ad annum aetatis decimum tertium, pater doceri me curavit Lockwitzii, quo loco tunc temporis chirurgiam exercuit, a Clarissimo OPITZIO, Ludimagistro de me meritissimo. Praecepta chirurgica ab anno decimo tertio usque ad decimum quintum a patre ipso accepta, deinde apud Cl. FRENZELIVM, Chirurghum Supremum Legionis equestris, custodiam corporis Ser. Elect. Saxon. gerentis, ulterius excolui; ita ut non nisi gratissima mente, quantum in Chirurgia profecerim, huic Viro, de me maxime promerito, me debere lubenter fatear. Quae ab anno 1782. usque 1784. a Praeceptoribus Collegii Medico-chirurgici Dresdensis traditae mihi sunt disciplinae medico-chirurgicae, eas omnes, quantum potui, in usum meum vertere studui. Audiui autem Anatomiam et Physiologiam recitatam a b. D. PITSCHELIO, medico supremo exercitus saxonici; materiam medicam a b. D. MEIDERO. Luis venereae rherapiam mihi exposuit Exercitatissimus ac Celeberrimus WILD, Chirurgus supremus exercitus saxonici; doctrinam de fasciis Celeb. SCHADEN, tunc electoralis alumnus Chirurgiae, nunc chirurgus aulicus; osteologiam Celeb. SCHNEIDER, electoralis aulumnus Chirurgiae, nunc Chirurgus supremus Legionis Serenissimi Princ. Sax. Anatomiam mihi tradidit etiam Experientiss. HAEHNELIVS; Pathologiam ac Therapiam Experientiss. DEMIANI. Anno 1784. munus mihi impostum est Chirurgi militaris apud legionem equestrem leuiter armatam de Sacken, nunc de Gersdorf. Anno 1786. a legione, ut discendi causa Dresdam per annum redirem, veniam impetraui. Ibidem denuo repetii praelectiones anatomicas, chirurgicas, pathologicas et de materia medica habitas. Artis obstetriciae praecepta mihi tradidit b. RICHTERVS. Anno 1788. munere Chirurgi militaris apud legionem pedestrem de Zanthier fungi coepi; quae cum Dresdam ut praesidiis annuis ibidem praecesset, mitteretur, equidem cum eadem tertia vice hanc urbem adii ibique rursus interfui lectionibus artis obstetriciae ab Experientissimo WEISSE, huius artis magistro dexterrimo, habitis; exercitationibusque anatomicis in theatro anatomico institutis. Ab anno 1791. usque ad 1792. inssu legionis quarta vice Dresdam missus sum, iterumque lectiones percepi hoc

tempo-

tempore habitas, a Viris *Experientissimis* nimirum *Exp. DEMIANI, Exper. HAENELIO, a Cel. OHLIO, tunc Professore in Theatro anatomico, nunc Chirurgo supremo legionis pedestris de Niesemeuschel, et a Cel. WEISE. Anno 1772. Mens. Iulio a Colleg. medico-chirurgico Dresdensi publice examinatus, munus chirurgi obstetricantis Laubani adii. Anno 1795, venia muneris in annum relinquendi ab sapientissimo Senatu Laubanensi impetrata, Vitebergam veni, ubi *Experientiss. BÜHMERS* tunc temporis Rector Academiae Magnificus, Albo citium academicorum nomen meum inseruit. Quo facto statim adii scholas physiologicas, botanicas, chemicas, pharmaceuticas et medico-legales *Exper. TITII*; Therapiam generalem et specialem una cum materia medica traditam accepi ab *Exper. BÜHMERO*. Pathologiam mihi exposuit *Exper. KREYSIG*. Anatomicas disciplinas, nimirum Osteologiam, syndesmologiam ac Myologiam recitatas audiui a *Cl. VOGT* Professore in Theatro anatomico.*

Ex his iam satis luculenterque apparet, quantum Candidato interfuerit, ut in omnibus disciplinis medicis egregie insitueretur. Ipsi vero nos indefessi ipsius studii et ardentis fere discendi cupiditatis per huncce, quo apud nos versatus est, annum non solum testes sed iudices etiam fuimus; probavit enim nobis etiam strenuae diligentiae fructus in examine pro Candidatura nuper cum eo insituto ita, ut summos in Medicina et Chirurgia honores capeffendi veniam, quam humanissime a nobis petit, lubentissime ipsi decreuerimus. Antequam autem hoc fiet, more solito, proprio Marte conscriptam Dissertationem: *Observationes et Meletemata quaedam de herniis, meo sub praesidio publice defendet. Quem solemnem actum, cui proxima dies Martis, i. e. VI. Septembris, dicata est, ut praesentia sua illustrem reddere velint, RECTOREM ACADEMIAE MAGNIFICUM, COMITES ILLUSTRISSIMOS, PROCERES VTRIVSQUE REIPUBLICAE VENERANDOS, COMMILITONES GENEROSISSIMOS ET NOBILISSIMOS, omni, qua par est, obseruantia, et Ordinis nostri et mei et Candidati nomine rogo! Vitebergae, Domin: xv. post Fest. Trinitat. a. MDCCCXCVI.*

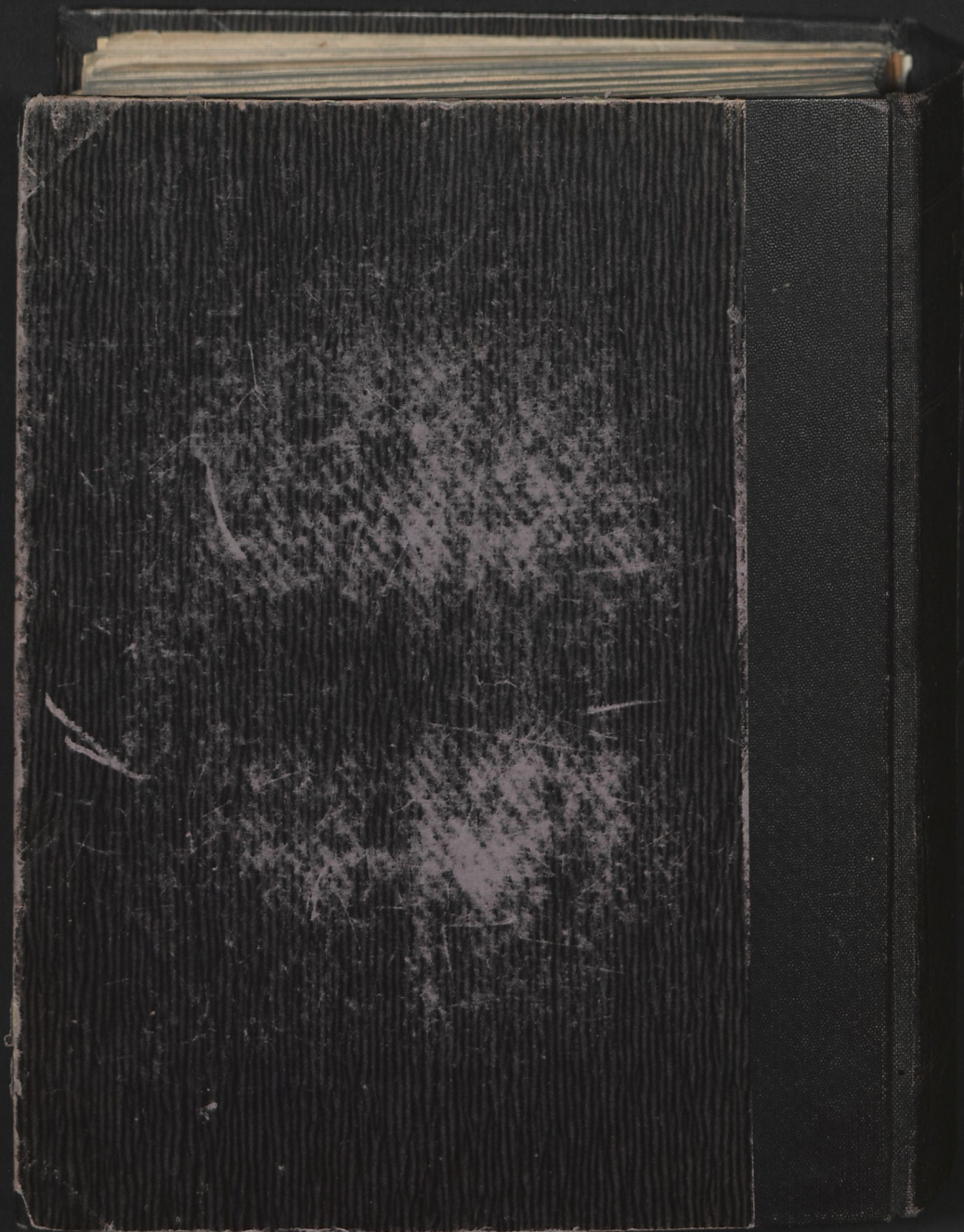
LITTERIS ADAMI CHRISTIANI CHARISII.

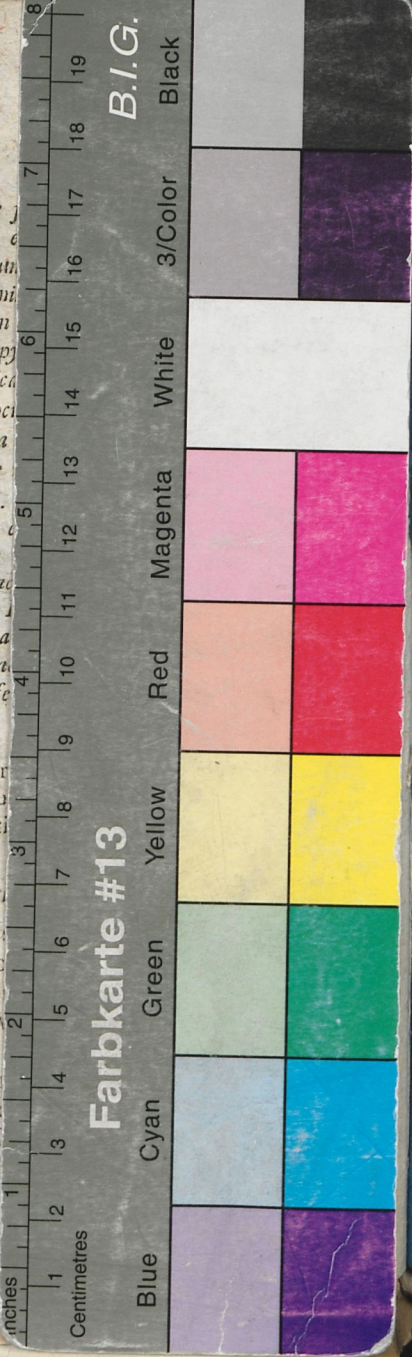
Wittenberg, Diss., 1796-98
vd18

ULB Halle 3
004 335 902

f
sb.

Dbl
7/

D. FRIDERICVS LVDOVICVS
KREYSIG

1796
7/

PATHOL. ET CHIRVRG. PROF. PVBL. ORD. VIC.

FACVLTATIS MEDICAE WITTEBERGENSIS

H. T.

DECANVS

DISSERTATIONEM INAUGVRALEM

DIE VI. MENS. SEPTBR. A. R. S. c180ccxcvi.

H. L. Q. C.

HABENDAM

INDICIT.

Physiologorum de natura vis vitalis diffen-
sus exponuntur.

PARS IV.

